

Szegedi klubtérkép 2.

Gyengélkedő kapcsolatok

— Igen, tudok róla — mondja Nagy Károly, a városi tanács vb művelődésügyi osztályának főelőadója, mikor a klubokról készült felmérést említtem. — Örülök is neki, mert elősegíti a helyzet pontos feltárását. A klubközi kapcsolatok eddig nem voltak valami sikeresek. A klubvezetők ugyanis csak ritkán maradnak a helyükön két-három évnél tovább. Elzárkóznak, mondván, hogy nem érdeklik őket a kívülről jövő javaslatok, nagyon jól tudják, hogy mi kell a közönségnek. A munkatervüket csak a legkritikább esetben küldik be hozzánk. Legtöbbjük még a közművelődési alapképzés valamilyen formáján sem vett részt. Ösztönösen dolgozik, és nem szívesen cserél tapasztalatokat másokkal.

Vajon miért nem? Talán fél, hogy előbb vagy utóbb lelepleződnék a hibái? Orzi tehát monopól helyzetét az intézmény vagy vállalat kultúrmisszionárius tisztjé. Persze, ez az állapot sem sokáig tartható. Egyöntetű népszerűsége pedig aligha lehet így szert tenni.

— A másik — folytatja Nagy Károly —, hogy a városi klubtanács sem áll a helyzet magaslatán. Pedig volt, amikor a pusztá megalakulásától sokat vártunk. Arra lenne hivatott, hogy összehangolja az igényeket, alkalmat nyújtson a programok egyeztetésére, és egységes hálózatot teremtsen a mostani összevisszaságból. De mivel a klubok egymással sem tartják a kapcsolatot, nem hogy a különféle intézményekkel, szervekkel, továbbá adatokat se szolgáltatnak tevékenységükről, nem is lehet tőlük követelni. Nem rendelkezünk olyan eszközzel sem, amellyel rábírhathatnánk a klubvezetőket az összehangoltabb munkára.

Goldschmiedt József, az Ifjúsági Ház igazgatója némi restellkedéssel vallja meg, hogy ő lenne a megyei ifjúsági klubok felügyelője.

— Nem jószok nagy jövőt a kluboknak — közli. — Már régóta nem azok, aminek indultak, s amik lehetnének. Nagy műsorszolgáltató házak jöttek létre. Ezekben már nem beszélgethetnek, s ismerkedhetnek kedvükre a fiatalok, mert hiányzik a bensőséges hangulat. Eleve más a funkció. Meg lehet nézni és meg lehet tapsolni a műsort, de aztán a legtöbbször hazamennek. Nem egészen a fiatalok a hibásak ezért, hiszen elhatalmasodott az a törekvés, hogy több pénzrel színvonalasabb műsort adjunk. Kinek van erre szüksége? Még az ismertebb művészek, politikusok emberközébe hozása is rendszerint kudarcba fullad. A hallgatóság húzódozik felváltva az életszerű kérdéseket, a hivatalból kérdezőkre pedig senki nem kíváncsi. Egyedül az öntevékeny körökben látok némi fantáziát. Ezek a nagy házak jó oldalaihoz tartoznak. De a kis klubokat is fel kellene karolni. Persze azok se hagyják mindig magukat.

Inkább „nyögik a vállalat vezetőjének irányítását”, vagy idővel kinőve saját környezetükből, a városi fiataljaira építenek. Tény, hogy sokféle, egymással ellentétes vonás uralkodik egyszerre a klubmozgalmakban. Ideje lenne már közzé tenni egyszerű rendet teremteni. A tanács, a KISZ, a módszertani központ, a szakszervezetek tanácsa, és még ki tudja hány „illetékes” együttvéve sem tud jelenleg annyit tenni, mint amennyit egy hatékonyan irányító testületnek kellene. A közbelépés nem váratott sokáig magára.

— Erre a klubtanács is

alkalmas lenne — fűzi hozzá Havasi Zoltán, a KISZ városi bizottságának titkára. — Tapasztalt klubvezetők vannak közöttük, az ifjúság valamennyi rétegét képviselik. Kár, hogy a városi ifjúsáspolitikai bizottságnak vannak alárendelve, holott szerintem a közművelődési bizottság jobban segíthetné a munkájukat. Eddig a felmérésig csak valamiféle nosztalgikus kép volt forgalomban a városi ifjúsági klubokról. A KISZ-bizottság mellett működő agitációs és propagandabizottság tevékenységének eredményeként azonban jobban megismerhették a helyzetet. Úgy tűnik, hogy az általános véleményvel szemben, a maga sajátos módján fejlődik a klubmozgalom. Jóllehet, nem egészen abba az irányba, amerre szeretnénk volna.

A kis közösségek kialakulását azonban nem lehet erőltetni. Lehet viszont segíteni a kisebb klubok életre hívását. A városi KISZ-bizottság ajánlásokat dolgoz ki az intézmények, szervek részére. Ezek közül fontos, hogy a klubvezetőknél jobb kapcsolata legyen a KISZ-bizottsággal és a KISZ-szervezetekkel; az Ifjúsági Ház több módszertani segítséget adjon a kluboknak; a városi tanács jobban használja fel ösztönzésre eszközzeit; a megyei módszertani központ pedig erőteljesebb propagandát fejtsen ki a klubvezetők között.

*
Lám, egyetlen tartalmas felmérés mennyi követke-

zetésre szolgálhat alapul. Talán nem elhibázott következtetés, hogy több ilyen térkép is készülhetne a fiatalok életének egy-egy darabjáról.

*
A közelmúltban a városi tanács végrehajtó bizottsága is foglalkozott egyik ülésén az ifjúsági klubok helyzetével. Határozatokat hozott, melyek a felmérés tartalmának ismeretét, elemzését támasztják alá. Utasította a művelődésügyi osztályt, hogy „a KISZ városi bizottságával együttműködve dolgozza ki a klubok anyagi, erkölcsi támogatásának, szakmai segítségének rendszerét, módját”; „a társadalmi szervekkel, fenntartókkal együttműködve vizsgálja meg a klubok egységessé nyilvánításba vételét”; továbbá felhívta a klubok fenntartóinak figyelmét „a támogatás fokozására”; felkérte „a Szakszervezetek Megyei Tanácsát, a KISZ Szegedi városi bizottságát, a társadalmi és politikai szerveket, működjenek közre az ifjúsági klubok munkájának színvonalasabbá tételében”; valamint szükségesnek tartotta, hogy „az újjászervezett városi klubtanács szorosabb szervezeti kapcsolatban álljon a művelődési kérdésekkel foglalkozó tanács bizottsággal, jobban támogassák a KISZ Szegedi városi bizottsága, a Módszertani Intézet tevékenységére”.

Jámbor Ernő

Vásárhelyi Tanulmányok

A hódmezővásárhelyi tanács vb művelődésügyi osztályának kiadásában megjelent a *Vásárhelyi Tanulmányok* című helytörténeti sorozat kilencedik füzetét. A helytörténeti dolgozatokat tartalmazó, érdekes és tartalmas kiadványban többek között Kovács István tanulmányát olvashatjuk egy XI. századi temetőről Hódmezővásárhely-Nagyszigeten, Herczeg Mihály pedig egy 225 éves dokumentumot mutat be — egy vásárhelyi küldöttség bécsi útjáról. Szentfi Tibor frásának első része a vásárhelyi tanyák adatait tárja elénk, az 1744–1848-ból megőrzött becsúgyzó-könyvekből. Fenti szerző a Vásárhelyi Tanulmányok legújabb számában közli *Újabb adatok a Szabó-testvérek betyárkodásáról* című tanulmányát is. Makó Imre

Utcai lámpák világánál címmel a vásárhelyi közvilágítás kezdeteiről számol meg, *Varsányi Péter István* tollából pedig az 1848-as hódmezővásárhelyi nemzetőrségről olvashatunk figyelemre méltó dolgozatot.

Egy kiváló, 1968-ban elhunyt magyar régész, *Gazdapusztai Gyula* életének és munkásságának bibliográfiáját Kovács István és Kruzslich István állította össze: a jeles tudós munkássága nagymértékben kapcsolódott Hódmezővásárhelyhez és Csongrád megyéhez. Végül egy igen érdekesítő tanulmányra hívjuk fel a figyelmet: *Soós János* 1864-ben írott, *Hód-Mező-Vásárhely* című írására. A forrást Herczeg Mihály közli, s ő látta el jegyzetekkel is a dokumentumot.

A gyes-ről visszatérők szabadsága

A gyermekgondozási szabadságról visszatérő dolgozók szabadságáról érdeklődik B. J.-né szegedi olvasónk, 1977-ben, amikor szült, az egész évre járó fizetett szabadságát kivette. A szülése június 9-én volt. Most három évre munkába állt. Kérdezi, jár-e a gyes idejére a gyermekek után fizetett szabadnap, továbbá azt is szeretné tudni, hogy esetében a fizetett szabadságot hogyan kell kiszámítani?

A rendelkezések szerint a gyermekgondozáson eltöltött időből legfeljebb egy év arányában jár a rendes (alap- és pótló-) szabadság. Levelében közölt adatok szerint olvasónk ennek egy részét már igénybe vette. Ugyanis az 1977-ben munkában töltött és szülése szabadságon töltött idő arányában járó za-

badságon felül is megkapta a fizetett szabadságát, mégpedig 1977. augusztus 26-tól december 31-ig. Tehát a gyes idejére járó egy évi fizetett szabadságából még nyolc hónapra eső szabadságra jogosult.

Most, hogy június 9-én visszatért dolgozni, jogosult a gyes idejére, vagyis nyolc hónapra eső fizetett szabadságra és erre az évre pedig az évi szabadságának hét hónapra eső részére. Arra a kérdésre, hogy a gyes idejére a gyermekek után hány nap fizetett szabadságra jogosult, nemleges választ kell adnunk.

A rendelkezések szerint a dolgozó nőt évenként — a fizetés nélküli szabadnapokon túlmenően — a 14 évesnél fiatalabb gyermeke után kettő, két gyermeke után öt, három és ennél több gyermeke után kilenc fizetett

Változó Alföld

Az Alföld sok ember kezében ma is úgy él, mint az ország egyik viszonylag elmaradott gazdasági, földrajzi tájegysége. Sokszor többen figyelmen kívül hagyják az Alföld lemaradása ellen vívott harc három és fél évtizedes eredményeit. A nemrégiben megjelent *Változó Alföld* című tanulmánygyűjteménynek éppen az a célja, hogy egy realisabb, a jelen körülményeket helyesen értékelő „Alföld-képet” alakítson ki a köztudatban. Nem közömbös ugyanis e fél magyarországi terület gazdasági-társadalmi élete, fejlődése, s az arról alkotott vélemény sem.

Az Alföld ipari elmaradottsága, egyeduralmó agrár jellege a magyar gazdaságnak egyik sarkalatos problémája volt szinte a legutóbbi esztendőig. A hatvanas évek elején megindult forradalmi változások azonban egyre inkább átforgalmazzák e térség gazdasági szerkezetének egész rendszerét. Ezt az átalakulást, fejlődést követik nyomon a kötet tanulmányainak szerzői: dr. Beluszky Pál, Bereczki József, dr.

Berényi István, dr. Borai Ákos, dr. Kukovics Sándor, dr. Somogyi Sándor, dr. Suhai Ferenc, Sury Tamás, Temesi Ida, dr. Tóth József, dr. Zoltán Zoltán a földrajz-tudomány szakemberei. Írásaik felölelik az Alföld-kutatás szinte minden lényeges kérdéskörét. Foglalkozik a kötet a tájegység jellegzetes talajtípusaival és azok hasznosításának körülményeivel, a vízgazdálkodás kérdéseivel, megismerhetjük az olvasó állattenyésztés és a növénytermelés alföldi jellemvonásait is. Külön fejezetet kapott a könyvben a dél-alföldi szénhidrogének kitermelésével és értékesítésével kapcsolatos kérdéskör éppen úgy, mint a településhálózat, a népesedési viszonyok, a kulturális helyzet, vagy az urbanizáció problémái. A térség iparosításának helyzetével dr. Zoltán Zoltán, a kötet szerkesztője foglalkozik írásában. A kötetet záró tanulmány az Alföld természetvédelmi kérdéseire keres választ.

A tanulmányokat író szakemberek nemcsak az Alföld fejlődési eredményeit, ten-

denciáját tekintik át, hanem a tájegységet, mint sajátos fejlődési modellt szemlélik. Figyelembe véve konkrét táj-adottságait. Gazdag tényanyag, táblázatok, szemléltető ábrák sokasága teszi szemléletessé az olvasó előtt az „Alföld-kérdés” lényegét. Növeli a kötet széles körű használhatóságát az írások végén közreadott gazdag irodalomjegyzék és a mellékletként csatolt színes térképek is.

Hű tükröt tartanak az olvasó elé ezek a tanulmányok az Alföld mai életéről, gazdasági viszonyairól, széttörve a hagyományos „elmaradottságról” alkotott képet. Jól bizonyítva, hogy e tájegység és a többi tájegység közötti örökölt aránytalanság egyre inkább a múlté már.

Nemcsak a földrajzi kérdések iránt érdeklődőknek, nyújt maradandó élményt a Tankönyvkiadó új kötetét, hanem használatos forgathatók mindazok, akik érdeklődéssel figyelik hazánkat, s azon belül egy-egy tájegység egyre dinamikusabb fejlődését, s a szűkebb „haza”, az Alföld arcátalanának átváltozását.

Rafai Gábor

Vihar egy tányér levesben

Soha nem jutott eszembe, hogy bűnös felelőtlenséggel költségekbe verem a vállalatot, amikor beszállok szép irodaházának még szebb liftjébe, könnyed mozdulattal megnyomom a gombot, majd odafönt kiszállok az automatikus nyitással taruló ajtón, aztán besétálva az üzemi étkezdébe, elfogyasztom aznap adagomat, s visszatérve lefele ismétlem meg ugyanazt. Miért is nem gondoltam erre?...

Efféleken töpreng immár két hete több mint félszáz ember, akit egy gyors, de határozott intézkedéssel „kittettek” a Lenin körút „Olajos” székház étkezdéjéből. Kis vállalati egységek dolgozóit ök (PIERT-kirendeltség, Videoton-márkaszervert, Ikarus, fröszerrézleg, Állami Biztosító fiókja), s a korábbi összevisszaság után megváltást jelentett nekik, a székházban januárban megnyílt étterem, ahol hivatalosan, legálisan étkezhettek. Egészen egy fél évig, Július elseje óta viszont ismét ki merrelát, miután üzemi konyha egyik helyen sincs. A felmondást megpróbálták megtudni a kiebrudalt ebédvárosok, s mint a levelükben írták, „a legkülönbözőbb információkat kaptunk, többek között azt, hogy az olajos székház nem vendéglő”.

Szó, ami szó, valóban nem az, de a fél évig ott étkezők aligha a kanálcsattogásra, vagy az ételszagra felfigyelve „tertek be” az egyébként is a legfelső emeleten levő étkezdébe. S az is nehezen elképzelhető, hogy hamisított, vagy lopott ebédjeggyel jutottak a tányér leveshez. Tudtak róluk, engedték.

Az intézkedést kiadó gazdasági vezető így indokolja a döntést:

— Ez az étterem az irodaház dolgozóit van, s nem az idegeneké. Akkor volt itt a zsúfoltság, hogy megelégtünk. A házban levő energiafelügyeletől és a Vöröskeresztől is nehezményezték, hogy a külsők miatt sokat kell sorban állni, ezért inkább elmennek máshová ebédelni. Ok is felvetették, hogy csak a háziak maradjanak.

A Vöröskereszt képviselője erről:

— Az az igazság, hogy mi valóban nem itt ebédelünk, de nem azért, mert „idegenek” járnak ide, így mi nem is kérhetjük, hogy küldjék el őket.

az energiafelügyelet:

— Időnként valóban sokat kellett várakozni, de amióta kiírták az étkezdében, hogy külsők csak egy óra után jöhetnek, nincs problémánk. Tőlünk akármeddig így maradhat, csak tartsák be az előírást.

— Ez már nem érvényes kiírás, mert nincsenek külsők.

— Nincsenek??

A gazdasági vezető másik magyarázata:

— A kívülállókkal együtt már háromszázan voltunk, pedig a konyha csak kétszáz személyt bír el. Valaki húzta a strigulákat és megszámoalta, hogy száznegyvenen jönnek. Itt a „kóolajnak” van 80–90 dolgozója, az Olajtervnek 50–60, aztán az energiafelügyelet, Vöröskereszt...

A konyhavezető:

— Az engedélyezett mennyiség 200 adag, de annál nem is főztünk többet, mert a külső dolgozókkal voltak kétszázban. Most, július elsejétől csak százharminc személyre főzünk. Amíg teljes létszámra dolgoztunk, 65 ezer forint forgalmunk volt, most úgy 32–35 ezer lesz. Ez így nem éri meg.

Dr. V. M.

Az étterem vezetője küldött levél írói erre is gondoltak. „Elfogadhatóbb” indoknak látszik az, hogy az étterem üzemeltetése különböző költségek felhasználását teszi szükségessé, mint például energia, lift, takarítás stb... Úgy érezzük, nem ez a drasztikus intézkedés a megoldás... javasoljuk, hogy az olajosok határozzák meg az egy ebédre eső járulékos költségeket. Azt a bejáró dolgozók az étkezési díjon felül szívesen megtérítik.”

A gazdasági vezető:

— A konyhavezető nem mond igazat.

Más:

— Ez a sok (végül is nem tudjuk pontosan, a strigulák szerinti 140, vagy a szakács szerint bevallott 70 igaz-e?) ember idejára, lifttel megy föl, lifttel jön le. Az energiafogyasztással jár. Ki fizeti ezeket a költségeket?

A szerkesztőséghez küldött levél írói erre is gondoltak. „Elfogadhatóbb” indoknak látszik az, hogy az étterem üzemeltetése különböző költségek felhasználását teszi szükségessé, mint például energia, lift, takarítás stb... Úgy érezzük, nem ez a drasztikus intézkedés a megoldás... javasoljuk, hogy az olajosok határozzák meg az egy ebédre eső járulékos költségeket. Azt a bejáró dolgozók az étkezési díjon felül szívesen megtérítik.”

Elképzelem, hogy egyéni átutalási számla híján ebéd-idő alatt a felvonóba perselyt tennének „Étkezési célból liftezők energia-hozzájárulása” felirattal...

A levél másik, kérésként tolmácsolt javaslata: „A kívülől bejáró dolgozók vállalatjai járuljanak hozzá étkező dolgozóik arányában a költségekhez...”

Idéztam a javaslatot.

— Nem látszik ez megoldásnak?

—Ki tudja azt kiszámolni, mennyi energiát használót vagy nyolc dolgozó? Képtelenség. No, és miért mi foglalkozunk velük, amikor semmi hasznunk nincs abból, hogy ők itt étkeznek.

— Tehát akkor ez lezárt ügy?

— Lezárt...;

— A konyhafőnök arról panaszkodik, hogy nincs kihasználva a teljes kapacitás.

— Már megegyeztünk: hozzájárulunk, hogy a szomszédos Centrum Áruház dolgozóinak 90 adagot főzzenek naponta a miénken felül.

— És a plusz kilencven dolgozó?

— Ők nem járnak ide, mert elviszik egyszerre az ételt nekik...

Végül is a házigazdák akaratára érvényesült, amelyet azonban egyszerűbben is érvényre juttathattak volna.

Ha nem is a kölcsönös megnyugvás jegyében, de elcsitult a hirtelen jött vihar — a tányér levesben. Melyben azért sokaknak most ott maradt egy kedvrontó apróság. Egy hajsza!...

Igriczi Zsigmond